

ZGŁOSZENIE
ZAINTERESOWANIA PRACAMI NAD PROJEKTEM - ZGŁOSZENIE ZMIANY DANYCH

poz. Nr. ....

Ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego i niektórych innych ustaw UA16

(tytuł projektu założeń projektu ustawy, projektu ustawy lub projektu rozporządzenia - zgodnie z jego treścią udostępnioną w Biuletynie Informacji Publicznej lub informacją zamieszczoną w wykazie prac legislacyjnych Rady Ministrów, Prezesa Rady Ministrów albo ministrów)

A. OZNACZENIE PODMIOTU ZAINTERESOWANEGO PRACAMI NAD PROJEKTEM

1. Nazwa/imię i nazwisko**

Jędrzej Sadowski

2. Adres siedziby/adres miejsca zamieszkania**

B. WSKAZANIE OSÓB UPRAWNIONYCH DO REPREZENTOWANIA PODMIOTU WYMIENIONEGO W CZĘŚCI A W PRACACH NAD PROJEKTEM

Lp.	Imię i nazwisko	Adres
1		
2		

C. OPIS POSTULOWANEGO ROZWIĄZANIA PRAWNEGO, ZE WSKAZANIEM INTERESU BĘDĄCEGO PRZEDMIOTEM OCHRONY

1. W art. 90

a) §1 otrzymuje brzmienie

§ 1. W postępowaniu sądowym do czasu zamknięcia przewodu sądowego udział w postępowaniu może zgłosić przedstawiciel organizacji społecznej, jeżeli zachodzi potrzeba ochrony interesu społecznego lub ważnego interesu indywidualnego, objętego zadaniami statutowymi tej organizacji, w szczególności ochrony wolności i praw człowieka.

b) dodaje się § 4 w brzmieniu

§ 4. Na postanowienie o niedopuszczeniu przedstawiciela organizacji społecznej przysługuje zażalenie na zasadach ogólnych.

a) Obecne zastrzeżenie - do **rozpoczęcia przewodu** sądowego jest uzasadnione chyba tylko jakimś porządkiem postępowania sądowego (choć organizacja nie uczestniczy nawet na prawach strony, z czego mogłoby wynikać ograniczenie przystąpienia do rozpoczęcia przewodu); wprowadzenie przepisu umożliwiającego interwencję organizacji **do zamknięcia przewodu** może nieznacznie wpłynąć na czas trwania postępowania i nieznacznie zakłócić jego porządek, ale korzyści w postaci możliwości interwencji w każdym stadium procesu, na pewno poprawią funkcjonowanie sądów, jeżeli chodzi o ochronę praw uczestników procesu karnego.

Jeśli w intencji projektodawców sąd w mniejszym niż dotąd stopniu pełnił będzie rolę „gwaranta” wobec stron procesowych, które obciążał będzie w większym niż dotąd stopniu ciężar dowodu w znaczeniu materialnym, w celu stymulowania ich do aktywnego uczestniczenia w postępowaniu dowodowym zasadne jest wprowadzenie do procesu trzeciej siły jako bezpośrednio zainteresowanej rozstrzygnięciem w związku z realizowaną ochroną interesu. Skoro oskarżony nie zawsze będzie jednak występował przed sądem z obrońcą a pokrzywdzony z pełnomocnikiem możliwość zgłoszenia udziału do zamknięcia przewodu podniesie poziom merytoryczny uczestników postępowania karnego i zaangażowania w spór.

120411-01457

Wreszcie - wątpliwości co do interpretacji prawa, również te wynikające w toku rozprawy muszą być w drodze wykładni usunięte w każdym wypadku, a powinność dokonania tego spoczywa właśnie na sędzi. Pewne subtelne kwestie, jak np. kwalifikacja prawna posiadania takiej a nie innej ilości narkotyków w pewnych szczególnych okolicznościach wskazanych w ramach inicjatywy dowodowej przez przedstawiciela społecznego jako nietypowe może zaważyć na możliwości skorzystania z określonych środków probacyjnych, które nie mogłyby być zastosowane przy innej kwalifikacji prawnej czynu. Mnożenie rozmaitych przykładów byłoby bezcelowe, chodzi o możliwość przystąpienia organizacji ze wszystkimi uprawnieniami do czasu zamknięcia przewodu.

- b) **Zgłaszam tą poprawkę, ponieważ uważam, że przepis w obecnym kształcie nie spełnia pożądanej funkcji, unormowanie to charakteryzuje fasadowość przewidzianego nim uprawnienia z uwagi na brak możliwości weryfikacji zasadności rozstrzygnięcia o niedopuszczeniu przedstawiciela organizacji do udziału w postępowaniu; należy wprowadzić mechanizm kontroli rozstrzygnięcia sądu w tym przedmiocie.**

Uznanie, że

- 1) zachodzi potrzeba ochrony interesu społecznego lub ważnego interesu indywidualnego
- 2) dopuszczenie przedstawiciela leży w interesie wymiaru sprawiedliwości

- leży wyłącznie w gestii sądu (składu orzekającego), **jest niemożliwe do weryfikacji i w praktyce niemożliwe do dochodzenia.** Jest to decyzja uznaniowa bez obowiązku uzasadnienia.

Art. 93. § 1. Jeżeli ustawa nie wymaga wydania wyroku, sąd wydaje postanowienie.

§ 2. W kwestiach nie wymagających postanowienia prezes sądu, przewodniczący wydziału, przewodniczący składu orzekającego albo upoważniony sędzia wydają zarządzenia.

Art. 99. § 2. Zarządzenie wymaga pisemnego uzasadnienia, jeżeli podlega zaskarżeniu.

Niezaskarżalność i forma zarządzenia o niedopuszczeniu organizacji zwalnia sąd z odpowiedzialności za rozstrzygnięcie w tym przedmiocie. Moim zdaniem, jest to zaprzeczenie idei sprawiedliwego procesu. Prowadzi to do sytuacji, w której udział przedstawiciela, zasadny z punktu widzenia ratio legis przepisu (ochrona interesu), jest niemożliwy z uwagi na arbitralną decyzję sądu, która niczym nie musi być umotywowana ponieważ nie podlega zaskarżeniu.

Interes wymiaru sprawiedliwości jest pojęciem tak ogólnym, że nie wiadomo co ustawodawca rozumiał pod tym pojęciem - wymagałoby to chociażby ustalenia kryteriów w orzecznictwie, którego w tym przedmiocie brak, ponieważ brak jest przepisu gwarancyjnego umożliwiającego kontrolę takiego rozstrzygnięcia.

Zgodnie z art.175 Konstytucji, wymiar sprawiedliwości sprawują Sąd Najwyższy, sądy powszechne, sądy administracyjne oraz sądy wojskowe.

W odniesieniu do każdego postępowania przed sądem w sprawie indywidualnej - jako interes wymiaru sprawiedliwości należy rozumieć prawidłowe rozstrzygnięcie w kwestii praw i obowiązków obywateli, w danej dziedzinie stosunków społecznych. W postępowaniu karnym w interesie wymiaru sprawiedliwości leży chyba wyłącznie realizacja celów postępowania, określonych w przepisach ogólnych:

Art. 2 Przepisy niniejszego kodeksu mają na celu takie ukształtowanie postępowania karnego, aby:

- 1) sprawca przestępstwa został wykryty i pociągnięty do odpowiedzialności karnej, a osoba niewinna nie poniosła tej odpowiedzialności,
- 2) przez **trafne zastosowanie środków przewidzianych w prawie karnym oraz ujawnienie okoliczności sprzyjających**

popętnieniu przestępstwa osiągnięte zostały zadania postępowania karnego nie tylko w zwalczaniu przestępstw, lecz również w zapobieganiu im oraz w umacnianiu poszanowania prawa i zasad współżycia społecznego,

- 3) uwzględnione zostały prawnie chronione interesy pokrzywdzonego,
- 4) rozstrzygnięcie sprawy nastąpiło w rozsądnym terminie.

§ 2. Podstawę wszelkich rozstrzygnięć powinny stanowić prawdziwe ustalenia faktyczne.

- a także zaangażowanie w postępowanie czynnika społecznego:

Art. 3. W granicach określonych w ustawie postępowanie karne odbywa się z udziałem czynnika społecznego.

Wydaje się, że ogólne ujęcie przesłanki dopuszczenia organizacji społecznej, o ile tylko interes objęty jest jej **zadaniami statutowymi** przemawia za jak najszerszym dopuszczaniem do procesu organizacji działających w danej dziedzinie stosunków społecznych; Wielokrotnie spotkałem się jednak z odmową dopuszczenia - sąd może uznać dopuszczanie za leżące albo nie leżące w interesie wedle własnej wygody i orzec, że „nie leży to w interesie wymiaru sprawiedliwości” a wnioskujący pozbawiony jest możliwości wykazania, że jego udział jest na tyle istotny, że uzasadnia dopuszczenie. **Praktycznie każda osoba dysponująca specjalistyczną wiedzą lub doświadczeniem w danej dziedzinie stosunków społecznych może wnieść coś do oceny czynu, wzbogacić i uzupełnić wiedzę sądu, zwrócić uwagę, co zawsze stwarza lepsze warunki do wyjaśnienia prawdy materialnej - przedstawiciel staje się czynnym uczestnikiem procesu, wpływa na rozstrzygnięcie.**

Dlatego też należy umożliwić włączenie się organizacji w każdym momencie procesu - tak aby przed wydaniem wyroku sąd mógł zapoznać się z jej stanowiskiem, a także umożliwić kontrolę rozstrzygnięć w przedmiocie dopuszczenia. Wprowadzenie tego przepisu uczyni kryteria dopuszczenia bardziej przejrzystymi, z zachowaniem gwarancji merytorycznego rozpoznania inicjatyw procesowych organizacji społecznych.

2. W art. 167, w wersji proponowanej w projekcie dodaje się § 3 w następującym brzmieniu:

§3. *Prawo zgłoszenia wniosku dowodowego przysługuje również przedstawicielowi społecznemu w interesie w jakim został dopuszczony do udziału w postępowaniu sądowym.*

W art. 171 § 2 zdanie pierwsze otrzymuje brzmienie:

§ 2. *Prawo zadawania pytań mają, prócz podmiotu przesłuchującego, strony, obrońcy, pełnomocnicy, biegli oraz członkowie składu orzekającego, a także dopuszczony do udziału w postępowaniu przedstawiciel społeczny.*

Art. 370 § 1 otrzymuje brzmienie

Art. 370. § 1. *Na wezwanie przewodniczącego, po swobodnym wypowiedzeniu się osoby przesłuchiwanej, stosownie do art. 171 §1, zadają jej pytania w następującym porządku: oskarżyciel publiczny, oskarżyciel posiłkowy, pełnomocnik oskarżyciela posiłkowego, oskarżyciel prywatny, pełnomocnik oskarżyciela prywatnego, powód cywilny, pełnomocnik powoda cywilnego, biegły, podmiot odpowiedzialny za zwrot Skarbowi Państwa korzyści uzyskanej z przestępstwa zarzucanego oskarżonemu, pełnomocnik tego podmiotu, obrońca, oskarżony, dopuszczony do udziału w postępowaniu przedstawiciel społeczny, członkowie składu orzekającego.*

W art. 422 § 1 zd. 1 otrzymuje brzmienie:

§ 1. W terminie zawitym 7 dni od daty doręczenia wyroku strona, a w wypadku wyroku warunkowo umarzającego postępowanie, wydane na posiedzeniu, także pokrzywdzony, mogą złożyć wniosek o sporządzenie na piśmie i doręczenie uzasadnienia wyroku; wniosek może złożyć również przedstawiciel społeczny dopuszczony zgodnie z art. 90.

Doprecyzowanie uprawnień dopuszczonej organizacji jest niezbędne w celu zapewnienia organizacjom społecznym czynnego udziału w postępowaniu. Dopuszczony do udziału w postępowaniu przedstawiciel organizacji społecznej powinien mieć dostęp do akt, jak również możliwość zadawania pytań stronom. Leży to w interesie wymiaru sprawiedliwości, ponieważ jeżeli sąd ma być niezawisły i niezależny od pozostałych władz, to jak oceni pewne fakty, jakiej wykładni prawa dokona w konkretnym przypadku zależy od tego jakie ma informacje i w jaki sposób zostaną przedstawione. Przedstawiciel społeczny może zawsze zwracać uwagę sądu na możliwości dowodowe w ramach swego prawa do wypowiedzi - **przedstawiciel może np. skutecznie podważyć opinię biegłego, jeżeli wykaże w oparciu o doświadczenie i wiedzę z danej dziedziny stosunków społecznych, że biegły mylił się w ocenie bądź miał niedostatki wiedzy z danego zakresu (błąd w sztuce), co może wpłynąć na rozstrzygnięcie.** Organizacja działająca w celu ochrony praw człowieka powinna mieć zagwarantowany jak najszerszy udział w postępowaniu karnym - w świetle jego celów, określonych w art.2.

W celu zapewnienia możliwości realizacji tych uprawnień należy ująć przedstawiciela społecznego we wszystkich przepisach dotyczących porządku rozprawy, w szczególności w **art. 349.**

Postuluję też rozważenie możliwości wprowadzenia uczestnictwa przedstawiciela społecznego do udziału w posiedzeniu w przedmiocie zatwierdzenia wniosku złożonego w trybie **art. 335.** Wymagałoby to od projektodawców rozważenia, czy udział ten jest zgodny z duchem reformy - jeśli podstawą wniosku w trybie 335 mają być dowody zgromadzone przez prokuratora (zebrane po to by je przedstawić w sądzie) w postępowaniu przygotowawczym, udział przedstawiciela społecznego w wydaniu tego rozstrzygnięcia wydaje się celowy z punktu widzenia potrzeby zapewnienia możliwości niezależnej oceny tych dowodów. Prawo do udziału w posiedzeniu powinno dotyczyć zarówno samej propozycji wniosku jak i dokonywania w nim modyfikacji.

3. W art. 257. § 2. otrzymuje brzmienie:

*§ 2. Stosując tymczasowe aresztowanie sąd może zastrzec, że środek ten ulegnie zmianie z chwilą złożenia, nie później niż wyznaczonym terminie, określonego poręczenia majątkowego **lub poręczenia osób, o których mowa w art. 271 i 272;** na wniosek oskarżonego lub jego obrońcy sąd może przedłużyć termin złożenia poręczenia.*

Instytucja poręczenia społecznego jest zbyt rzadko wykorzystywana. W realiach polskiej procedury karnej panuje prymat stosowania tymczasowego aresztowania również w sprawach błahych jak np. przestępstwa związane z używaniem i wytwarzaniem narkotyków na własne potrzeby. Zasada określona w § 1 „Tymczasowego aresztowania **nie stosuje się, jeżeli wystarczający jest inny środek zapobiegawczy**” często jest ignorowana, a **próby poręczenia społecznego zawsze stoją w opozycji do interesów prokuratury, przyzwyczajonej do stosowania tymczasowego aresztowania i skazywania sprawców w trybie art. 335 k.p.k.** Należy wyposażyć sąd w możliwość wiążącego określenia warunków zmiany środka zapobiegawczego w postaci tymczasowego aresztowania z wykorzystaniem poręczenia społecznego. Jest to zgodne z ogólnym celem nowelizacji.

Szersze niż dotychczas zastosowanie tej instytucji umożliwiłoby szerszą realizację tzw. prawa ubogich - przepis o poręczeniu majątkowym uprzywilejowuje osoby majątne, ew. osoby związane z majątnym środowiskiem. Osoby bez majątku, w gorszej sytuacji finansowej są w tym przypadku pozostawione bez możliwości poręczenia.

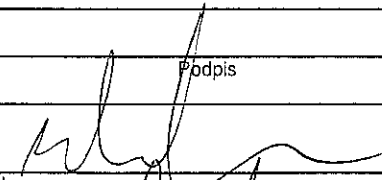
Zebrań określonej sumy jest w istocie formą „okupu” za zwolnienie - alternatywnie powinna być przewidziana wprost możliwość poręczenia organizacji, czy osoby godnej zaufania, wskazana już w postanowieniu o zastosowaniu tymczasowego aresztowania. Obecnie **wystąpienie z wnioskiem o przyjęcie poręczenia do czasu zakończenia postępowania przygotowawczego jest pozostawione jest uznaniu prokuratora.**

Poręczenie osobiste może lepiej służyć zabezpieczeniu toku postępowania, niż poręczenie majątkowe. Stwarza możliwość wychowawczego oddziaływania na sprawcę (również pod kątem przygotowania do procesu, do obrony, czy też np. leczenia uzależnień), a jednocześnie umożliwia **trafne zastosowanie środków przewidzianych w prawie karnym - nie tylko w zwalczaniu przestępstw, lecz również w zapobieganiu im oraz w umacnianiu poszanowania prawa i zasad współżycia społecznego - zwłaszcza jeśli w tym zakresie działają organizacje społeczne.**

Jest to niesłuchanie istotne w obliczu konieczności zwalczania przestępczości związanej z nielegalnym wytwarzaniem i obrotem środkami odurzającymi; przepisy karne ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii nie wprowadzają na poziomie typizacji czynów zabronionych rozróżnienia na środki twarde i miękkie ani ich przeznaczenia, co często skutkuje stawianiem poważnych zarzutów osobom chorym bądź uzależnionym. Ponieważ niemożliwa jest zmiana prawa antynarkotykowego (prawa materialnego) należy wprowadzić określone rozwiązania procesowe, umożliwiające ochronę osób chorych przed nieuzasadnioną kryminalizacją. Zdarzają się przypadki, gdzie uprawiające drobny nielegalny handel narkotykami dzieci lekarzy, funkcjonariuszy publicznych itp. zostają zwolnione za poręczeniem majątkowym z uwagi na wysoką pozycję materialną bliskich, a osoby chore w trudnej sytuacji materialnej np. wytwarzające marihuanę na potrzeby medyczne, są przetrzymywane w aresztach, choć czyny w mniejszym stopniu polegają na naruszeniu dóbr, choć stosowane są w ramach jednej kwalifikacji prawnej.

Wprowadzenie takiego właśnie rozwiązania, w postaci możliwości poręczenia osób i organizacji godnych zaufania będzie wyraźnym sygnałem dla wymiaru sprawiedliwości, aby warunki takie określać już w postanowieniu o tymczasowym aresztowaniu, gdy sprawa będzie dotyczyła np. uprawy konopi, drobnego handlu marihuaną przez osoby używające szkodliwie itd. Taki przepis umożliwi też szersze stosowanie instytucji probacyjnych z uwagi na konieczność liczenia się prokuratorów prowadzących drobne sprawy z udziałem w postępowaniu sądowym organizacji, które zyskały aprobatę sądu.

Wybór zastosowanego poręczenia pozostaje kwestią oceny sądu - i to sąd będzie decydował, czy w konkretnym przypadku tymczasowego aresztowania można zamienić je na poręczenie społeczne na równi z majątkowym.

D. ZAŁĄCZONE DOKUMENTY		
1	Oświadczenie	
2		
E. Niniejsze zgłoszenie dotyczy uzupełnienia braków formalnych/zmiany danych** zgłoszenia dokonanego dnia ..... (podać datę z części F poprzedniego zgłoszenia)		
F. OSOBA SKŁADAJĄCA ZGŁOSZENIE		
Imię i nazwisko	Data	Podpis
Jędrzej Sadowski	11.04.2012	
G. KLAUZULA ODPOWIEDZIALNOŚCI KARNEJ ZA SKŁADANIE FAŁSZYWYCH ZEZNAN		
Jestem świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia		
		..... (podpis)

---

* Jeżeli zgłoszenie nie jest składane w trybie art. 7 ust. 6 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa, treść: "– Zgłoszenie zmiany danych" skreśla się.

** Niepotrzebne skreślić.

Pouczenie:

1. Jeżeli zgłoszenie ma na celu uwzględnienie zmian zaistniałych po dacie wniesienia urzędowego formularza zgłoszenia (art. 7 ust. 6 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa) lub uzupełnienie braków formalnych poprzedniego zgłoszenia (§ 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 22 sierpnia 2011 r. w sprawie zgłaszania zainteresowania pracami nad projektami aktów normatywnych oraz projektami założeń projektów ustaw (Dz. U. Nr 181, poz. 1080)), w nowym urzędowym formularzu zgłoszenia należy wypełnić wszystkie rubryki, powtarzając również dane, które zachowały swoją aktualność.
2. Część B formularza wypełnia się w przypadku zgłoszenia dotyczącego jednostki organizacyjnej oraz w sytuacji, gdy osoba fizyczna, która zgłasza zainteresowanie pracami nad projektem założeń projektu ustawy lub projektem aktu normatywnego, nie będzie uczestniczyła osobiście w tych pracach.
3. W części D formularza, stosownie do okoliczności, uwzględnia się dokumenty, o których mowa w art. 7 ust. 5